

Казки про мудрість

Піп-ворожка

Піп-ворожка

Жив собі у якомусь селі піп, та такий бідний, такий бідний! Не плужило йому якось: чи скотину заведе, чи свининку, чи кобилку,— і є чим годувать,— гляди, й подохне, або вовк поїсть. Ніяк не розживеться. І синів три було в нього, хлопці уже на зрості, давно б уже й учить оддать, так лихо,— ні за що. Байдикують собі дома при батьку; звісно, не косить, ні жать не підуть.— поповичі, стидно. От і приходить раз до того попа староста церковний та й каже.

— Ви знаєте, батюшко, оце ви бідні зовсім, а я вам, коли хочете, нараю, як розбагатіти.

— Нарай, будь ласка!

— Ось ви що зробіть: у вас сини вже великі, нехай же вони підуть надвечір у поле та займуть чийх-небудь коней та й заведуть у ліс; тогді, прийшовши додому, і скажуть вам, де тії коні. А я, як шукатиме хто коней, нараю йти до вас, а ви візьміть яку-небудь книжку, подивіться, буцімто ворожите, та й скажете, де коні. От і розбагатієте.

— Добре! — каже піп.

Отож він і став так робити: сини позаводять коней у ліс та й поприв'язують. От хазяїн шукає, шукає та почує, що піп уміє ворожити,— до попа. От він і скаже, де коні. То йому і грошей, і того, і сього. Почав багатіть.

Коли ж ото у якогось чи царя, чи князя, бог його знає, пропали золоті речі якісь чи гроші. До усіх знахарів кидались, до усіх ворожок,— не найдуть. От і дочувсь той цар, що піп такий є, що вгадує. Зараз попа й туди.

— Скажи,— кажуть,— де такі і такі речі.

А піп аж труситься: звісно, не знає нічого.

— Я,— каже,— не можу вгадати, де вони є.

— А,— каже цар,— другим угадуєш, а мені не хочеш! Отже, тобі три дні строку, як угадаєш, награжу тебе, а не вгадаєш,— тут тобі й смерть.

Взяли того попа, заперли у якусь там кімнату і сторожу приставили.

А тії злодії, що покрали речі, як почувли, що привезли попа-ворожку і що заперли його ворожити на три дні, то трохи й спужнулись. От один і каже першого дня увечері:

— Піду я, — каже, — подивлюсь, що той піп робить.

І пішов. Прийшов до оконця та й дивиться. Аж піп саме повечеряв та став богу молиться.

— Господи,— каже, зітхнувши,— уже один і пройшов.— Себто про те, що день уже один пройшов. Злодій відтіля.

— Біда, братці! Непевний,— каже,— піп, тільки що підійшов я до віконця, він і вгадав; уже один і прийшов.

От на другий день увечері ізнов той злодій каже:

— Піду ще під вікно до попа.

А другий і собі:

— І я ж піду.

І пішли. А піп знов богу молиться.

— Господи,— каже,— уже й другий пройшов.

Злодії відти; сумують, прийшовши додому: «Знає піп та й знає». На третій день увечері збираються тії два знов до попа під вікно. А третій і собі:

— І я піду.

Прийшли. А у попа уже й душі нема: звісно, три дні пройшли,— завтра смерть, аж плаче.

— Господи,— каже,— що мені робить! Уже всі три пройшли!

А злодії під вікном:

— Біда,— кажуть,— знає піп; бач, каже: «Усі три прийшли». Ходімо лучче до нього та будем

просить, чи не помилує.

Уходять до попа та йому в ноги: «Так і так,— кажуть,— угадали ви, ми винуваті; милуйте й жалуйте,— уже тепер до віку й до суду не будемо!» Піп той і себе не тямить од радощів, що так прийшлося, звісно,— треба було помирати. От і каже їм:

— Добре ж, на сей раз прощаю вам, не виявлю; тільки кажіть, де речі тії, та щоб цілі вони всі були.

Злодії і сказали йому: там і там. От він до царя.

— Отам і там,— говорить,— речі, а злодіїв не можна виворожити.

А царю бог з ними, із злодіями, аби речі! Послав, познаходили там, де піп сказав, передивились — усі. От цар дав велике нагородження попу і одпустив додому.

Оце ж піп і розбагатів уже, годі б уже й ворожити; так од людей одбою нема, так і пливуть: поворожить та й поворожить. Звісно, пішла чутка, що цареві речі виворожив. А йому як і ворожити, коли не знає нічого нічого? Посилає він по церковного старосту.

— Оце я розживсь трохи, — каже. — Спасибі тобі! Та нарай ще, що тепер мені робить: лізуть та й лізуть люди, щоб ворожив, а я не вмію.

— А ви от як ізробіть, батюшко,— каже староста.— У вас хати ветхії, нічого не стоящі, от ви й стройте скорій собі новий дім, а як постройте, то й перебирайтесь скорій, а старий запалить, та як буде горіти, то ви бігайте кругом нього та й кричіть: «Лихо моє, пропав мій хліб, згоріла тая книга, що я по їй ворожив!»

От він так і зробив: нові будинки поставив, вибравсь туди зовсім та ніччю старі й запалив.

Збіглись люди на пожар, будинки горять, а піп бігає кругом та знай репетує:

— Пропав мій хліб тепер, згоріла моя книга, що я ворожив! То оце як прийдуть уже до нього люди, щоб виворожив що, то він і одказує:

— Що ж, люди добрі, не можу я тепер нічого, книга моя згоріла.

От його й покинули, не лізуть, а він розживсь, живе собі й гадки не має.